

Javaslat

a

Csete Balázs Helytörténeti Gyűjtemény

Települési Értéktárba történő felvételére



**Készítette:
Szüle Katalin**

-----**(aláírás)**

Jászkisér, 2018.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Szüle Katalin
2. A javaslatot benyújtó személy vagy kapcsolattartó személy adatai:
Név: Szüle Katalin
Levelezési cím: 5137 Jászkisér, Bercsényi u. 38.
Telefonszám: 57/450-140
e-mail cím: -

II. A HELYI ÉRTÉK ADATAI

1. **A helyi érték megnevezése:**

Csete Balázs Helytörténeti Gyűjtemény

2. **A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:**

- **kulturális örökség**

3. **A nemzeti érték fellelhetőségének helye:**

- 5137 Jászkisér, Bocskai utca 24.

4. **Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:**

- **Települési Értéktár**

5. **A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása**

1981-ben, 1800 darabos gyűjteménnyel nyitották meg a Bocskai úti óvoda volt épületében a Csete Balázs Helytörténeti Gyűjteményt.

A ház, amelyben a gyűjtemény helyet kapott Jászkisér belterületén a Bocskai utca 24. szám alatt található. Nem múzeum céljára épült, Nemes Szabó Ferenc építtette 1926-ban fia, Nemes Szabó Kálmán részére. A tulajdonos a II. világháború után, 1950-es években kulák listára került, és házukat, teljes vagyonukat államosították, kártalanítás nélkül elvették. 1951-nem Budapestről 6 családot telepítettek az épületbe, majd később óvodát alakítottak ki benne.

1981-ben, miután a ház mellett új óvoda épült, ezt az épületet a Nagyközségi Tanács kiállítóhely céljára átadta a Csete Balázs Helytörténeti Szakkör részére.

A Szakkör a saját tagjai, és a településen összegyűjtött régi használati tárgyak részére nem kevés munkával rendbe hozta a szobákat, és kiállítást szerveztek. Örültek, hogy szeretett szüleik, nagyszüleik tárgyait láthatják az idelátogatók a Múzeumban.

A ház öt szobából és a hozzátartozó melléképületből áll. Falai 60 cm-esek. Előtte a folyosó közel 20 méter hosszúságú, amit apácarácsos, fűrészelt deszkacsipke szegélyezi, az utcafronton üvegkazettás ablakokkal.

A bejárat előtt a gádorrészhez úgynevezett kiugró épült, még szebb formát adva az épületnek.

1995-ben bővítették, létre jött a cselédház (- Jász porta) majd a főépület melléképületében egy borkamrát és egy eredeti kovácsműhelyt rendeztek be. Az udvari fedett színek alatt a

korabeli mezőgazdasági és háztartási gépek, berendezések, eszközök tekinthetők meg. A Gyűjteményt a Csete Balázs Honismereti Szakkör, majd Egyesület folyamatosan karbantartotta, építettek egy szabadtéri kemencét is, és itt tartották rendezvényeiket, alkalmanként a városi ünnepeket.

2011-ben a „Jászkun kapitányok nyomában” tematikus útvonal program keretében történt egy felújítás a Művelődés Házával együtt.

Az évtizedek múlásával gyarapodott a gyűjtemény, ma már több, mint 2000 darab kiállított tárgyból áll. A település lakói is nagyon sok tárgyat ajándékoztak, és ajándékoznak ma is a gyűjteménybe.

A gyűjtemény Jászkisér Múzeuma, mely bejelentkezés alapján tisztelettel fogadja a látogatókat.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Városunk egyik legértékesebb gyűjteménye található itt, melyet a kezdetektől számon tart a Megyei Múzeum is. Önálló látogatóhely. Az épület több, mint 90 éves, megtartotta a jellegzetes stílusát, és méltó helyet ad a gyűjteménynek. A látogatók megismerhetik a település történelmét, szokásait, a korabeli háztartások és kismesterségek eszközeit, a jászkiséri emberek hagyományait. A kertben (a portán) lehetőség van többféle foglalkozás, rendezvény, ünnepség lebonyolítására.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelentető források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

- <http://jaszsag.eu/t7a14d15-csete-balazs-helytorteneti-gyujtemeny.html>
- <https://www.utazzitthon.hu/latnivalo/jaszkiser/csete-balazs-helytorteneti-gyujtemeny-19950>
- http://www.falusiturizmus.org/hu_hu/services/1546/csete-balazs-helytorteneti-gyujtemeny.html
- Győri János: Jászkiséri Honismereti krónika

8. A helyi érték hivatalos weboldalának címe:

www.jaszkiser.hu

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja
 - Varga József által készített fotók;
 - írásos kiadványaink,
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
 - Damjanich János Megyei Múzeum vezetése támogatja a helyi értéktárba történő felvételét.
3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek, és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat: -----

Tisztelettel Kérem a Települési Értéktár Bizottságot, hogy a fent leírtak alapján, a Csete Balázs Helytörténeti Gyűjteményt vegye fel a Települési Értéktárba.

Csete Balázs Helytörténeti Gyűjtemény Jászkisér

1970-ben alakult meg honismereti szakkörünk 10 taggal. A honismereti, helytörténeti munkának köszönhetően településünkéről 1981-re a népi kismesterségekhez kapcsolódó tárgyakkól több mint 2000 db gyűjtött össze a honismereti szakkör tagsága. Ezek leltározásra kerültek és az akkori Nagyközségi Tanács a szakkör rendelkezésére bocsájtotta a régi II. sz. óvoda romos épületét, melyet a tagság társadalmi munkában felújított és elhelyezte az összegyűjtött tárgyakat.

Az első – a legnagyobb – teremben található a településen régebben használatos eszközök, főleg a háztartásban és mezőgazdaságban használatos tárgyak. Régi népviselet, kihalt kismesterségek régi eszközei: cukrász, cipész, kőműves mesterek. A sokféle ruhanemű bizonyítja településünk lakosságának viseletét. E teremben található a település régészeti leletei is. Itt található Mikovinyi Sámuel 1739-ben, a Jászságról kézzel készített térképe, valamint a települést 1818-ban várossá nyilvánító oklevél másolata is.

A második teremben Csete Balázs emlékei láthatók: festményei, tus és ceruza rajzai, valamint az általa összegyűjtött, lerajzolt és elkészített régi jászkiséri gyermekjátékok. Itt látható tanítványa néhai Kocsis László festőművész 5 munkája is.

A harmadik helyiségben régi írásos emlékek, a községünk eredeti címerei, térképek, olajfestmények. Itt látható az 1918-ban alakult Dalárda emlékszólója, valamint II. Rákóczi Ferenc 1710-ben Jászkisérről küldött levelének másolata is.

A negyedik helyiség az 1920-30-as évek régi jászkiséri szokás szerint berendezett jómódú református szobát idézi fel, annak bútoraival, fényképeivel. Itt található annak a levélnek a hiteles másolata, melyet a néhai Gulyás István hites ügyvéd írt 1867-ben a Torinóba emigrált Kossuth Lajosnak. Kossuth nemcsak válaszolt e levélre, hanem egy őt ábrázoló festménnyel is kedveskedett a levél írójának. Gulyás István hites ügyvéd és feleségének fényképe szintén itt látható.

Az ötödik helyiség a gazdag református szobához igazodó konyhát mutatja be, ehhez illő bútorokkal és edényekkel. A hatodik helyiségben a reformátusok által megbecsült öreg szülők szobai berendezései láthatók: szekrény, sublót, ágy, kanapé.

Az udvar hátsó területén található az 1995-ben kialakított "Jász-porta" néven elnevezett együttes, a volt cselédlakásból kialakítva. A fő épületet ugyanis a gazda házához tartozó cselédház berendezése követte: így a szoba, konyha, kiskonyha és a kamra. Ezen helyiségekben található régi edények, kályhák, szép szekrények, asztalok, és egyéb háztartásban használatos eszközök. A szoba berendezésénél követtük, településünk kettős vallású jellegét: félig református, félig katolikus módon rendeztük be azt. Az épülethez tartozik két kocsi elhelyezésére szolgáló kocsiszín, abban szekér, szüreti felszerelés, mosás eszközei és egyéb mezőgazdasági tárgyak kerültek elhelyezésre.

A "Jász-portához" mezőgazdasági eszköztároló tartozik, ahol szekerek, ekék, boronák, heti piac és országos vásárookra állatokat szállító eszközök láthatók. Ezen kívül református és katolikus

temetkezési jelképek: kopjafák, fejfák, keresztek található. A portán még disznóól, gémeskút és galambdúc is megtekinthető.

Mindezt a 600 négyzetméteres emlékpark egészíti ki. Itt látható a régi Trianon előtti Magyarország és benne a mai Magyarország térképe, amit Pilisjászfaluból hozott mészkőből alakítottunk ki. Hazánk legrégebb emlékeinek kopjafák csoportjával tisztelgünk. Kopjafát állítottunk a honfoglalás 1100 éves évfordulójára, a magyar oktatás 1000. évére Árpád fejedelemnek, Szent István és Szent László királyunknak, s nem utolsó sorban IV. Béla királyunknak, aki 1239-ben megengedte a „Jászoknak-Kunoknak” a letelepedését. Kikötése volt, hogy szakítsanak régi életmódjukkal, legyenek e hazának hű fiai és leányai. A kopjafa gyűjteményt a 7 törzs kopjafája öleli át - Nyék, Megyer, Kürt – Gyarmat, Tartján, Jenő, Kér, Keszi - akik a honfoglalás hősei voltak.

A Csete Balázs Helytörténeti Gyűjtemény tevékenységét hangulatos népi játékkészítő foglalkozások, szalonasütési lehetőség és alkalmi kiállítások egészíti ki.

Az intézmény 1998-ban megkapta a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumától a „Működési engedélyt”. 2001-ben a gazdag gyűjtemény tovább bővült. A lelkes gyűjtő munkának és az adományozók nagylelkűségének köszönhetően a gyűjtemény „Borházzal, Kovácsműhellyel és szabadtéri Kemencével bővült”. 2002-ben ünnepelte a gyűjteményünk létrehozásának 20 éves évfordulóját. Ebből az alkalomból „EMLÉKTÁBLÁT” helyeztünk el a gyűjtemény falán létrehozóiról.



